

Frågor och svar: Europeiska mediefrihetsakten

Bryssel den 16 september 2022

STATE OF THE UNION 2022

Syftet med den europeiska mediefrihetsakten är att skydda mediernas mångfald och oberoende på EU:s inre marknad, så att medierna lättare kan verka över gränserna utan otillbörlig inblandning.

Mediefrihetsakten kommer att komplettera befintliga åtgärder på den audiovisuella marknaden genom att fastställa tydliga regler och skyddsåtgärder för att säkerställa större oberoende, transparens och samarbete mellan aktörer på mediemarknaden och därigenom främja deras expansion över gränserna.

1. På vilket sätt kommer mediefrihetsakten att vara positiv för medieföretag i största allmänhet?

Den europeiska mediefrihetsakten kommer att stärka medieföretagens redaktionella frihet och skydda dem mot oberättigade, oproportionerliga och diskriminerande nationella åtgärder, samt värna mångfalden i det europeiska medielandskapet. Medieföretagen kommer också att gynnas av en rättvisare och mer transparent fördelning av utgifterna för statlig annonsering.

Denna gemensamma uppsättning regler för alla medieaktörer i EU borgar för ett tydligare rättsläge och större förutsägbarhet när det gäller koncentrationer på mediemarknaden, så att det blir enklare för mediemarknadsaktörer att utvidga sin verksamhet på hela den europeiska inre marknaden. Medieföretag kommer att gynnas av en rättvis konkurrens och bättre avkastning på investeringar i den digitala miljön genom bl.a. nya regler om insyn i publikmätningssystem och nya skyddsåtgärder när det gäller borttagande av innehåll på mycket stora onlineplattformar.

2. På vilket sätt kommer den europeiska mediefrihetsakten att vara positiv för public service-medier?

Public service-medier har en särskild roll när det gäller att se till att medborgarna har tillgång till information. På grund av källan till deras finansiering är public service-medier dock särskilt exponerade för risken för politisk inblandning.

Mediefrihetsakten ägnar därför särskild uppmärksamhet åt public service-medier och deras specifika utmaningar. I förordningen föreslås att finansieringen av public service-medier bör vara tillräcklig och stabil, så att det redaktionella oberoendet säkerställs. Det föreskrivs också att public service-medier opartiskt ska erbjuda en mångfald av information och åsikter. För att säkerställa större oberoende från partipolitiskt inflytande måste slutligen chefer och styrelser i public service-medier utses på ett transparent, öppet och icke-diskriminerande sätt och bara kunna avsättas under mycket specifika omständigheter.

3. På vilket sätt kommer mediefrihetsakten att vara positiv för journalister och andra mediearbetare?

Journalister och redaktörer kommer att få ett starkare skydd mot otillbörlig inblandning i redaktionella beslut och, när det gäller public service-medier, kunna känna sig säkra på att deras arbetsgivare har tillräcklig och stabil finansiering för fortsatt verksamhet i enlighet med deras public service-uppdrag.

Den gör också klart att det ska vara förbjudet att använda spionprogram mot medier, journalister och

deras familjer. På samma sätt klargörs i de föreslagna reglerna att journalister inte får dras inför rätta på grund av att de skyddar sina källor.

Den åtföljande rekommendationen innehåller en förteckning över bästa praxis för att stärka det redaktionella oberoendet och uppmuntrar journalisters delaktighet i medieföretagens beslutsfattande samt även utbildningsmöjligheter.

Förordningen och rekommendationen kompletterar åtgärder som kommissionen redan har lagt fram för att säkerställa journalisters säkerhet, däribland rekommendationen om journalisters säkerhet och det direktiv som föreslagits för att skydda journalister och människorättsförsvarare mot rättegångsmissbruk (s.k. munkavleprocesser).

4. Vilka krav ställs på medierna själva?

Mediefrihetsakten innehåller en rad nya rättigheter för att skydda medierna, men även noggrant riktade skyldigheter. En del krav gäller särskilt medier som producerar nyhets- och aktualitetsinnehåll, eftersom dessa medier har en särskilt viktig roll när det gäller att informera medborgare och för opinionsbildningen.

De måste för det första vara transparenta i fråga om sina ägarförhållanden. Detta krav bygger på den befintliga EU-lagstiftning som är tillämplig på företag i allmänhet (bolagsrätt och regler mot penningtvätt).

De ska för det andra även vidta de åtgärder de anser vara lämpliga för att garantera oberoendet i enskilda redaktionella beslut och offentliga göra alla faktiska eller potentiella intressekonflikter.

Medierna har full frihet att besluta vilka åtgärder som passar bäst beroende på deras affärsmodell, storlek och andra särdrag. För att öka transparensen och stärka förtroendet, samt i allmänhetens intresse, kräver mediefrihetsakten dock att de tar hänsyn till dessa viktiga principer: transparens när det gäller ägarförhållanden, faktiska eller potentiella intressekonflikter och oberoende i enskilda redaktionella beslut.

Detta handlar inte om att reglera hur medierna organiserar sig själva. En överväldigande majoritet har redan vidtagit relevanta åtgärder.

Det bör påpekas att den nya medienämnden inte har någon roll när det gäller att övervaka dessa regler och inte är någon ny tillsynsmyndighet för pressmedia.

5. Hur reglerar mediefrihetsakten användning av spionprogram mot journalister?

Mediefrihetsakten förbjuder användning av spionprogram mot medier, journalister och deras familjer – det är huvudregeln. Utrymmet för undantag från denna regel snävas in till sammanhang där det handlar om nationell säkerhet – en fråga som faller under medlemsländernas behörighet – eller utredningar av ett begränsat antal brott, bl.a. terrorism, barnpornografi eller mord. Det framgår tydligt av mediefrihetsakten att sådana fall måste vara vederbörligen motiverade, avgöras från fall till fall, vara i enlighet med stadgan om de grundläggande rättigheterna och handla om omständigheter där inget annat utredningsverktyg skulle vara tillräckligt. Mediefrihetsakten skapar alltså konkreta nya garantier på EU-nivå på detta område.

Drabbade journalister kommer att ha rätt att ansöka om effektivt rättsligt skydd hos en oberoende domstol i respektive medlemsland. Varje medlemsland måste dessutom utse en oberoende myndighet som ska hantera klagomål från journalister gällande spionprogram som används mot dem. Sådana oberoende myndigheter ska inom tre månader från det att klagomålet inkom avge ett yttrande om huruvida bestämmelserna i mediefrihetsakten har efterlevts.

6. Vilken roll har den europeiska "vaktunden" för mediefrihet? Hur ska den fungera i praktiken?

Kommissionen föreslår att en europeisk medienämnd ska inrättas och bestå av nationella myndigheter som ansvarar för tillsyn över medier. Nämnden ska ersätta och efterträda [den europeiska gruppen av regleringsmyndigheter för audiovisuella medietjänster \(Erga\)](#), som inrättades genom [EU:s direktiv om audiovisuella medietjänster](#). Den ska vara helt oberoende i fullgörandet av sitt uppdrag.

Nämnden ska

- främja en effektiv och enhetlig tillämpning av den europeiska mediefrihetsakten och EU:s mer övergripande regelverk på medieområdet,
- avge expertutlåtanden om reglerande, tekniska eller praktiska aspekter av

medielagstiftningen,

- avge yttranden om nationella åtgärder och koncentrationer på mediemarknaden som sannolikt skulle få effekter för den inre mediemarknadens funktion, bl.a. genom att påverka mediernas frihet och mångfald,
- främja samarbete och effektivt utbyte av information, erfarenheter och bästa praxis mellan nationella medietillsynsmyndigheter.

Nämnden ska ha en särskild roll i bekämpningen av desinformation, däribland utländsk inblandning och informationsmanipulering. Den ska samordna nationella åtgärder avseende medietjänster som tillhandahålls av aktörer utanför unionen som riktar sig till människor i unionen och utgör en risk för allmän säkerhet och försvar.

Mediefrihetsakten förutser också ett system för ömsesidigt bistånd om en regleringsmyndighet behöver hjälp från en annan för att hantera risker för den inre marknaden eller för den allmänna säkerheten.

Det bör påpekas att det är upp till varje medlemsland att när det gäller övervakningen av reglerna för public service-medier utse en eller flera oberoende myndigheter, som inte behöver desamma som de myndigheter som ansvarar för tillsynen över mediebranschen. Syftet är att ta hänsyn till nationella särdrag när det gäller övervakningen av public service-medier.

Nämnden ansvarar heller inte för övervakning av andra bestämmelser i mediefrihetsakten som handlar om rättigheter och skyldigheter för medietjänstleverantörer, inbegripet tryckmedier.

7. Hur ska bedömningen av koncentrationer på mediemarknaden gå till?

Mediefrihetsakten innehåller inget förbud mot, eller några särskilda gränsvärden för, koncentrationer på mediemarknaden. Däremot fastställer den vissa krav när det gäller nationella regler och förfaranden för bedömning av koncentrationer på mediemarknaden som kan ha en betydande inverkan på mediernas mångfald och redaktionella oberoende.

Syftet med förslaget är att säkerställa en väl fungerande inre mediemarknad. Förordningen kommer att säkerställa att medlemsländerna tar ställning till koncentrationer på mediemarknaderna som kan ha en betydande inverkan på mediernas mångfald och redaktionella oberoende, utan att det påverkar tillämpliga konkurrensregler. Bedömningen ska göras med hjälp av på förhand fastställda kriterier om bl.a. effekterna på den allmänna opinionen, skyddsåtgärder för det redaktionella oberoendet och ekonomisk hållbarhet.

Nämnden ska ha möjlighet att avge yttranden om nationella tillsynsmyndigheters förslag till bedömningar av koncentrationer på mediemarknaden som kan påverka den inre marknads funktion. Den ska även kunna yttra sig i fall där den nationella myndigheten inte har gjort någon sådan nationell bedömning eller rådfrågat nämnden.

8. Hur ska den europeiska mediefrihetsakten reglera nationella åtgärder som påverkar medierna?

Mediefrihetsakten kräver att alla nationella åtgärder (lagar, föreskrifter eller myndighetsåtgärder) – t.ex. beviljande av licens eller tillstånd – som kan påverka medietjänstleverantörers verksamhet på den inre marknaden ska vara vederbörligen berättigade, proportionella, motiverade, transparenta, objektiva och icke-diskriminerande.

Nämnden ska kunna ingripa på begäran av kommissionen genom att avge yttranden om nationella åtgärder, däribland lagstiftningsförslag som antas på nationell nivå. Kommissionen ska även själv kunna yttra sig om sådana åtgärder.

Om det rör sig om lagöverträdelser ska kommissionen kunna ingripa med stöd av sina befogenheter enligt fördragen genom att bland annat inleda överträdelseförfaranden.

9. Hur ska den europeiska mediefrihetsakten hantera frågan om statlig annonsering och varför är den viktig?

Statlig annonsering är en viktig intäktskälla för mediebranschen och marknadsaktörerna bör ha samma förutsättningar att få tillgång till denna källa.

Mediefrihetsakten kräver, när det gäller annonsering på uppdrag av offentliga myndigheter (på nationell eller regional nivå, eller i fråga om lokalstyren i städer med mer än 1 miljon invånare) och statsägda företag, att fördelningen av sådan statlig annonsering i medierna är transparent, objektiv, proportionell och icke-diskriminerande. Syftet är att minimera risken att offentliga medel och andra statliga resurser utnyttjas på ett sätt som tjänar partiska intressen och att främja rättvis konkurrens

på den inre mediemarknaden. Offentliga myndigheter och statsägda företag ska varje år behöva offentliggöra information om sina utgifter för annonsering hos medietjänstleverantörer, däribland namnen på de medietjänstleverantörer hos vilka de har köpt annonsutrymme samt till vilka belopp (årligt belopp och belopp per leverantör).

10. Vilken är kopplingen mellan mediefrihetsakten och förordningen om digitala tjänster när det gäller moderering av medieinnehåll?

Den europeiska mediefrihetsakten är en vidareutveckling av [förordningen om digitala tjänster](#). Förslaget stärker skyddet mot att mycket stora onlineplattformar (plattformar med mer än 45 miljoner användare i EU) tar bort medieinnehåll som har producerats i enlighet med yrkesmässiga standarder. Sådana plattformar kommer att behöva vidta alla möjliga åtgärder för att informera medietjänstleverantörer om varför innehållet tas bort innan det sker i praktiken. Förfarandet omfattar en rad skyddsåtgärder för att säkerställa att detta system med varningar i ett tidigt skede ligger i linje med kommissionens övriga prioriteringar, t.ex. bekämpningen av desinformation. Klagomål som inges av medietjänstleverantörer måste behandlas med förtur av dessa plattformar. Förslaget föreskriver en meningsfull och effektiv dialog mellan parterna för att undvika oberättigat borttagande av innehåll och obligatorisk årlig rapportering av mycket stora onlineplattformar.

Vid sidan om dessa bestämmelser ska den europeiska medienämnden organisera en strukturerad dialog mellan mycket stora onlineplattformar, mediebranschen och det civila samhället för att främja tillgången till ett utbud från flera olika oberoende medier på mycket stora onlineplattformar och att kontrollera efterlevnaden av självregleringsinitiativ som syftar till att skydda samhället mot skadligt innehåll – däribland desinformation och utländsk informationsmanipulering och inblandning.

11. Vilka är kopplingarna mellan mediefrihetsakten och direktivet om audiovisuella medietjänster?

Den europeiska mediefrihetsakten är en vidareutveckling av det reviderade [direktivet om audiovisuella medietjänster](#), som samordnar vissa aspekter av medlemsstaternas lagstiftning om audiovisuella medietjänster. Förslaget stärker framför allt samarbetet mellan nationella medietillsynsmyndigheter, bland annat när det gäller bestämmelserna i direktivet om audiovisuella medietjänster. Den europeiska mediefrihetsakten fastställer till exempel en ram för samarbete och ömsesidigt bistånd mellan medietillsynsmyndigheter och inför en ny mekanism för att underlätta kontrollen av att videodelningsplattformar uppfyller sina skyldigheter enligt direktivet om audiovisuella medietjänster. Dessutom ska den europeiska gruppen av regleringsmyndigheter för audiovisuella medietjänster (Erga), som inrättades genom direktivet om audiovisuella medietjänster, ersättas och efterträdas av en europeisk medienämnd som ska överta Ergas uppgifter enligt direktivet om audiovisuella medietjänster och även få nya uppgifter. Förslaget och den åtföljande rekommendationen vidareutvecklar även bestämmelserna i direktivet om audiovisuella medietjänster om insyn i medieägandet.

Den föreslagna europeiska mediefrihetsakten inför samtidigt ett antal nya bestämmelser som går längre än direktivet om audiovisuella medietjänster – om publikmätningssystem, statlig annonsering och skydd av journalisters källor. Den har dessutom ett större tillämpningsområde och är inte begränsad till audiovisuella medier.

12. Vad innebär den nya rättigheten att skraddarsy utbudet av audiovisuella medier?

Genom förordningen införs en rättighet att skraddarsy medieutbudet på enheter och gränssnitt som används för att få tillgång till audiovisuella medietjänster, t.ex. smarta teveapparater. Det betyder att användarna kommer att kunna ändra standardinställningarna och anpassa dem till sina egna preferenser. Rättigheten ska bl.a. gälla hårdvara (som fjärrkontroller) eller programgenvägar, appar och sökområden.

När tillverkare och utvecklare släpper ut sådana enheter och användargränssnitt på marknaden måste de se till att de har en funktion som gör det möjligt för användarna att fritt och enkelt utöva denna rättighet.

Reglerna kommer inte att påverka medlemsländernas möjligheter att säkerställa att audiovisuella medietjänster av allmänintresse framhävs på lämpligt sätt (artikel 7a i det reviderade direktivet om audiovisuella medietjänster).

13. Varför och på vilket sätt hanteras frågan om publikmätning i den europeiska mediefrihetsakten?

Publikmätningar spelar stor roll för medie- och annonsekosystemen, eftersom de används för att beräkna annonspriser och därmed påverkar annonsintäkterna samt medietjänstleverantörers

planering, produktion eller distribution av innehåll i samband med detta.

Som en vidareutveckling av [förordningen om digitala marknader](#) krävs i förordningen att de som tillhandahåller publikmätningssystem ska ge medietjänstleverantörer och annonsörer utförlig information om vilken metod som används. Mediefrihetsakten kommer dessutom att ålägga tillsynsmyndigheterna att uppmuntra de som tillhandahåller publikmätningssystem att arbeta fram uppförandekoder i syfte att främja transparens, inkludering och icke-diskriminering.

De nya reglerna om publikmätning kommer att gynna medieföretagen genom att leda till rättvis konkurrens och bättre avkastning på investeringar i den digitala miljön.

14. **Varför lägger kommissionen fram både en förordning och en rekommendation?**

Den europeiska mediefrihetsakten har formen av en förordning med gemensamma regler och skyddsåtgärder som när den har antagits av Europaparlamentet och rådet kommer att vara direkt tillämplig i hela Europeiska unionen. Förordningen åtföljs av en rekommendation med en förteckning över bästa praxis som inhämtats från medieföretag och andra berörda parter på medieområdet, och som ska diskuteras med dessa aktörer för att ytterligare stärka det redaktionella oberoendet. Syftet är att stärka mediernas motståndskraft mot påtryckningar. Den innehåller också rekommendationer till medieföretag och medlemsländer för att öka insynen i medieägandet. Rekommendationen gäller omedelbart och förväntas på kort sikt leda till en positiv utveckling på den inre mediemarknaden. Kombinationen av en förordning och en rekommendation gör det möjligt att ta hänsyn till särdragen i medieregleringen och självregleringen på EU-nivå och i medlemsländerna.

15. **När träder den europeiska mediefrihetsakten i kraft?**

Nästa steg blir att Europaparlamentet och medlemsländerna diskuterar kommissionens förslag till förordning inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Så snart den har antagits av medlagstiftarna blir förordningen till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsländer. Merparten av bestämmelserna kommer att börja gälla sex månader efter det att förordningen trätt i kraft. För att bana väg för ett framgångsrikt genomförande börjar bestämmelserna om den europeiska medienämnden att gälla redan tre månader efter ikraftträdandet.

16. **Hur ska den europeiska mediefrihetsakten tillämpas i medlemsländerna?**

Mediefrihetsakten är en förordning, vilket innebär att den börjar gälla direkt i samtliga medlemsländer. Det betyder att talan kan väckas mot påstådda överträdelser vid nationella domstolar. Den europeiska medienämnden kommer tillsammans med Europeiska kommissionen se till att den europeiska mediefrihetsakten, och EU:s medielagstiftning överhuvudtaget, tillämpas på ett enhetligt sätt. När det gäller nationella åtgärder som påverkar medietjänstleverantörers verksamhet kommer nämndens yttranden att utgöra ett viktigt underlag för alla beslut om huruvida ett medlemsland har brutit mot mediefrihetsakten. I de allvarligaste fallen ska kommissionen kunna ingripa med stöd av sina befogenheter enligt fördragen genom att bland annat genom att inleda överträdelseförfaranden.

Den rekommendation som åtföljer lagstiftningsförslaget är inte bindande. Kommissionen kommer dock att övervaka medlemsländernas genomförande av rekommendationen och föra diskussioner om berörda parter åtgärder för att följa upp den i relevanta forum.

Läs mer

[Pressmeddelande](#)

Faktablad: [Mediernas frihet och mångfald i EU](#)

Faktasida: [Europeiska mediefrihetsakten](#)

[Förslag till europeisk mediefrihetsakt och rekommendation](#)

[Konsekvensbedömning av den europeiska mediefrihetsakten](#)

[Videofilm av vice ordförande Věra Jourová's uttalande om mediefrihetsakten](#)

Presskontakter:

[Johannes BHRKE](#) (+32 2 295 86 15)

[Christian WIGAND](#) (+32 2 296 22 53)

[Katarzyna KOLANKO](#) (+ 32 2 296 34 44)

[Charles MANOURY](#) (+32 2 291 33 91)

För allmänheten: [Europe Direct](#) på telefon [00 800 67 89 10 11](#) eller via [e-post](#)